

«Αρχαία ελληνικά θέατρα»: Σχέδιο Εργασίας

Ειρήνη Κανακουσάκη, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο

«Η μελέτη ενός θέματος δεν πρέπει να οδηγεί ευθέως, εύκολα ή αποτελεσματικά σε τελικές απαντήσεις των οποίων η ορθότητα μπορεί να ανακοινωθεί και να δημοσιοποιηθεί άμεσα. Η ανάγκη της μάθησης πηγάζει από τη σύγχυση και η πραγματική διερεύνηση οδηγεί σε πολυπλοκότητα, οδηγεί σε πλέγματα σχέσεων και αλληλεξαρτήσεων, προκαλώντας την ανάγκη της σύνθεσης και της ανάλυσης και την κατασκευή μια θεωρίας που οδηγεί σε περαιτέρω εξερευνήσεις».

Lafer, S. and Tchudi, S.

Περίληψη

Τα αρχαία ελληνικά θέατρα αποτελούν έναν τόπο συνάντησης πολλών και σημαντικών δραστηριοτήτων του ανθρώπινου όντος. Αποτελούν επίσης την κλασική κοιτίδα της δημοκρατίας. Με αυτό το σχέδιο εργασίας εισάγουμε στη σχολική τάξη ένα πλήθος μαθησιακών ευκαιριών, ώστε τα παιδιά βασιζόμενα στα διαφορετικά δεδομένα των εμπειριών τους και τα ενδιαφέροντά τους να χτίσουν τη γνώση τους. Μια ενδιαφέρουσα τέτοια θεματική ενότητα μπορεί κάποιος να την επεξεργαστεί χρησιμοποιώντας ποικίλες προσεγγίσεις και διαθεματικές δραστηριότητες. Είναι σημαντικό τα παιδιά να ταξιδέψουν μέσα στο θέμα τους ακολουθώντας τους δρόμους που αυτά επιλέγουν. Είναι όμως εξίσου σημαντικό να διακρίνουν μέσα από τα διαφορετικά τους ταξίδια ό,τι συνθέτει και νοηματοδοτεί την ολότητα του θέματός τους.

Η κ. Ειρήνη Κανακουσάκη είναι εκπαιδευτικός, Μ.Α. στη Συγκριτική Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα.

Εφαρμόζοντας το σχέδιο εργασίας

Οι παιδαγωγικές προθέσεις για το συγκεκριμένο σχέδιο εργασίας αφορούν στις:

- Γενικές και ειδικές γνώσεις που αποκτούν τα παιδιά στην επαφή τους με το θέμα.
- Ικανότητες που αποκτούν τα παιδιά μέσα από την παρατήρηση, συγκέντρωση, καταγραφή και διαχείριση πληροφοριών.
- Στάσεις που διαμορφώνουν τα παιδιά κατά την εφαρμογή του.

Ποικίλες είναι οι *αφορμές* που μπορούν να οδηγήσουν μαθητές και εκπαιδευτικό να ασχοληθούν με την επεξεργασία του συγκεκριμένου θέματος.

Τα γνωστικά αντικείμενα του αναλυτικού προγράμματος συχνά έχουν αναφορές που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με το θέμα (για παράδειγμα: Ιστορία ΣΤ΄ Δημοτικού, αναφορά στα «Επιδαύρια», φωτογραφία θεατρικής παράστασης αρχαίας τραγωδίας, αναπαράσταση σε αγγείο θεατρικού στιγμιότυπου σελ. 270, 272. Φυσικές Επιστήμες Ε΄ τάξη τ. 2 Ο ήχος - Η ακουστική των κλειστών χώρων - Η κατασκευή των θεάτρων σελ. 28, 29. Γλώσσα Ε΄ τάξη, τ. 1, *Ειρήνη 1 - Ειρήνη 2*, σελ. 113, 119. Ανθολόγιο, *Αισχύλος - Προμηθέας Δεσμώτης*, σελ. 48, Ν. Βρεττάκος, *Προμηθέας ή Το παιχνίδι μιας μέρας*, σελ. 50, Δ. Ποταμίτης, *Τα Πουλιά*, σελ. 51).

Το «Πολυθεματικό» βιβλίο του Δημοτικού Σχολείου για την Ευέλικτη Ζώνη «Βλέπω το σημερινό κόσμο»: Κείμενα και Δημιουργικές - Διαθεματικές Δραστηριότητες δίνει μια θαυμάσια ευκαιρία για την εισαγωγή ενός τέτοιου θέματος. Πιο συγκεκριμένα η γενικότερη θεματική ενότητα «Πολιτισμός» και η επιμέρους θεματική περιοχή «Θέατρο και ζωή» μπορούν να δημιουργήσουν συζητήσεις και προβληματισμούς στην τάξη, καθώς και ενδιαφέρον για την επιλογή ενός τέτοιου θέματος (Κείμενα: *Θέατρο και ζωή*, Ιάκωβου Καμπανέλλη - αναφορά στον Οιδίποδα του Σοφοκλή, σελ. 107-108. Δημιουργικές - Διαθεματικές Δραστηριότητες: «Θέατρο και ζωή», Δραστηριότητα 8 και 9 αναφορά στα αρχαία ελληνικά θέατρα με αντίστοιχο σχήμα και στα θεωρικά - εισιτήρια για τους άπορους πολίτες της αρχαιότητας).

Ευκαιρία επίσης μπορούν να αποτελέσουν αρχαία θέατρα της ευρύτερης περιοχής, εφόσον υπάρχουν, αρχαιολογικά ευρήματα μουσείων, θερινές καλλιτεχνικές δραστηριότητες με παραστάσεις σε αρχαία θέατρα και τηλεοπτικά αφιερώματα σε παραστάσεις αρχαίου δράματος. Και, βέβαια, άλλα σχέδια εργασίας που σχετίζονται με τη θεατρική τέχνη και τον πολιτισμό γενικότερα μπορούν να εμπεριέχουν στις θεματικές τους τη μελέτη των αρχαίων ελληνι-

κών θεάτρων, θεματική που μπορεί να κινήσει το έντονο ενδιαφέρον για αυτόνομο σχέδιο εργασίας.

Η *διάρκεια* του σχεδίου εργασίας μπορεί να κυμαίνεται από 10 διδακτικά δώρα έως και πολύ περισσότερα, καθώς προσφέρεται για ποικίλες διασυνδέσεις με ενδιαφέρουσες θεματικές περιοχές. Η ποικιλία των θεματικών περιοχών του συγκεκριμένου σχεδίου εργασίας και το ικανοποιητικό υποστηρικτικό υλικό (βιβλία, άρθρα σε εφημερίδες και περιοδικά, εκθέματα και εκπαιδευτικό υλικό μουσείων, αρχαιολογικοί τόποι με τα σωζόμενα θέατρα, φωτογραφικό και τηλεοπτικό υλικό) διευρύνει τον ορίζοντα των δραστηριοτήτων που μπορούν να αναπτυχθούν.

Το σχέδιο εργασίας που παρουσιάζεται εδώ προορίζεται για την Ε΄ και ΣΤ΄ τάξη του Δημοτικού.

Τα αρχαία ελληνικά θέατρα θα μπορούσαν να αποτελέσουν σχέδιο εργασίας και γι΄ άλλες τάξεις του Δημοτικού Σχολείου με κατάλληλη εξακρίνωση του θέματος και επιλογή αντίστοιχων δραστηριοτήτων, προσαρμοσμένων στα ενδιαφέροντα και την βιωματική εμπειρία των παιδιών.

Κατά την *πρώτη φάση*, ο/η εκπαιδευτικός αξιοποιεί κατάλληλα τις δυνατότητες που προσφέρονται για την εισαγωγή του θέματος και δημιουργεί μαζί με τα παιδιά κατάσταση προβληματισμού. Τα παιδιά παροτρύνονται να μιλήσουν για τις εμπειρίες τους (επισκέψεις σε αρχαία θέατρα, επισκέψεις σε μουσεία με εκθέματα θεάτρου, παρακολούθηση διασκευασμένων παραστάσεων αρχαίου δράματος ή κωμωδίας για παιδιά, παρακολούθηση τηλεοπτικών αφιερωμάτων για συναφή θέματα κ.ά.), να προβληματιστούν για το ρόλο του θεάτρου στην καθημερινή ζωή των αρχαίων και να προβούν στις απαραίτητες συγκρίσεις με σημερινές καταστάσεις.

Τα παιδιά σ΄ ένα γόνιμο κλίμα διερεύνησης υποβοηθούνται να ανακαλέσουν γνώσεις σε σχέση με την ιστορία, τη μυθολογία, τη θρησκεία και την τεχνολογία των αρχαίων Ελλήνων. Μπορούν επίσης να παρατηρήσουν φωτογραφίες αρχαίων σωζόμενων θεάτρων που φέρνουμε στην τάξη και να εμπλουτίσουν τον προβληματισμό τους.

Τα παιδιά με ζωηρό πλέον το ενδιαφέρον για το θέμα τους αναλαμβάνουν μαζί με το δάσκαλο ή τη δασκάλα τους να αναζητήσουν υποστηρικτικό υλικό από διάφορες πηγές και επανέρχονται σε νέες συζητήσεις με νέα δεδομένα, ώστε σταδιακά να αποκρυσταλλωθούν οι θεματικές περιοχές του σχεδίου εργασίας.

Αφού ολοκληρωθεί ο *προβληματισμός* και οι *ιδέες* έχουν κυκλοφορήσει, καλούνται τα παιδιά να γράψουν σ΄ ένα φύλλο χαρτί, ατομικά, τι θα ήθελαν πιο συγκεκριμένα να μάθουν για τα αρχαία ελληνικά θέατρα (όχι απαραίτητα μια επιλογή). Σχηματίζουν δυάδες και διαγράφουν τις τυχόν κοινές επιλο-

γές. Κάνουν το ίδιο σχηματίζοντας τετράδες και η κάθε τετράδα αναρτά σε πίνακα τις επιλογές της. Στη συνέχεια διαβάζουν τις επιλογές τους και αναλαμβάνουν ατομικά ή κατά δυάδες να προβούν σε αναζήτηση του σχετικού υλικού, πολύ πιο συγκεκριμένου αυτή τη φορά. Ο/η εκπαιδευτικός δίνει ιδέες για τις πηγές, βοηθά και καθοδηγεί τα παιδιά, ενημερώνει τους γονείς με σχετικό γράμμα, ώστε να αξιοποιηθούν τυχόν δυνατότητες υποστήριξης και συνεργασίας.

Το *υποστηρικτικό υλικό* που προσκομίζουν οι μαθητές αλλά και ο δάσκαλος ή η δασκάλα συνδυάζεται και αξιολογείται σε σχέση με τα ενδιαφέροντα και τις επιθυμίες των μαθητών, ώστε να προσδιοριστούν πιο συγκεκριμένα, πλέον, οι *θεματικές περιοχές* μέσα στις οποίες θα κινηθεί η επεξεργασία του θέματος.

Υποδειγματικά παρατίθεται (σχ.1) ένας πιθανός τύπος *εξακτίωσης*.

Με βάση τις θεματικές περιοχές και τις επιμέρους ενότητες τους (πίνακας 1), τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες και αναλαμβάνουν την επεξεργασία του θέματός τους. Ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να επιλέξει διάφορους τρόπους συγκρότησης των ομάδων, λαμβάνοντας υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της τάξης.

Στη συνέχεια, καθορίζονται οι *στόχοι* και οι *δραστηριότητες* που τους υλοποιούν, από κάθε ομάδα, ανάλογα με τη θεματική της περιοχή. Καθορίζονται επίσης κριτήρια αξιολόγησης του έργου της ομάδας και των διαδικασιών συνεργασίας.

Οι συγκεκριμένοι στόχοι που αφορούν την *Αρχιτεκτονική* του αρχαίου ελληνικού θεάτρου μπορεί να είναι:

- Να παρατηρήσουν και να καταγράψουν τα παιδιά τα γενικά χαρακτηριστικά της μορφής του θεάτρου.
- Να αναπτύξουν ικανότητες παρατήρησης, καταγραφής δεδομένων, διατύπωσης υποθέσεων και εξαγωγής συμπερασμάτων.
- Να διακρίνουν τα μέρη του θεάτρου και να εξοικειωθούν με την ονομασία τους.
- Να μάθουν για τα υλικά κατασκευής των αρχαίων θεάτρων.
- Να διακρίνουν τα σχήματα του κλασικού και ελληνιστικού θεάτρου και να τα συσχετίσουν.
- Να συγκρίνουν το αρχαίο θέατρο με το σύγχρονο.

Οι στόχοι που αφορούν την *Ιστορία-Αρχαιολογία* μπορεί να είναι:

- Να αναπτύξουν τα παιδιά την ικανότητα να ανατρέχουν στο μακρινό παρελθόν.
- Να τοποθετήσουν στον ιστορικό χρόνο την εμφάνιση του θεάτρου και να διακρίνουν την κλασική από την ελληνιστική του περίοδο.
- Να εκτιμήσουν το ρόλο της αρχαιολογίας στην ανακάλυψη των θεάτρων και σχετικών ευρημάτων.
- Να αντλήσουν πληροφορίες από αγγειογραφίες σχετικές με το θέμα τους.

Οι στόχοι που αφορούν τη *Γεωγραφία* μπορεί να είναι:

- Να εντοπίσουν τα παιδιά στο χάρτη γεωγραφικά διαμερίσματα και τοποθεσίες.
- Να κατανοήσουν το ρόλο της μορφής του εδάφους στο κτίσιμο των θεάτρων.

Οι στόχοι που αφορούν τη *Λογοτεχνία* μπορεί να είναι:

- Να αποκτήσουν τα παιδιά ικανότητες εύρεσης βιβλίων στις βιβλιοθήκες και να γνωρίσουν το σύστημα αρχειοθέτησης των βιβλίων σε αυτές.
- Να εθιστούν σε τεχνικές προσέγγισης και στη χρήση λεξικών και βιβλίων αναφοράς.
- Να εξοικειωθούν με τη χρήση λεξιλογίου που σχετίζεται με το θέμα τους.
- Να μπορέσουν να συλλέξουν σχετικές πληροφορίες από τον τύπο και να εξοικειωθούν με τεχνικές αναζήτησης στο διαδίκτυο, ώστε να είναι ικανά να διαχειριστούν την πληροφορία.
- Να ανακαλύψουν και να απολαύσουν διασκευές τραγωδιών και κωμωδιών.
- Να μπορέσουν να αφηγηθούν, να συζητήσουν και να αντιπαρατεθούν διαλεκτικά.
- Να συνθέσουν γραπτά κείμενα και να αποδώσουν περιληπτικά με γραπτό και προφορικό λόγο κείμενα, βιβλία, σενάρια.
- Να ανακοινώσουν σε ακροατήριο και να παρουσιάσουν τις εργασίες τους.
- Να μπορέσουν να συνομιλήσουν με ειδικούς και να απευθύνουν τα κατάλληλα ερωτήματα.

Οι στόχοι που αφορούν τη *Θρησκεία-Μυθολογία* μπορεί να είναι:

- Να ανακαλύψουν τα παδιά τις σχέσεις των αρχαίων θεάτρων με τους ιερούς χώρους.
- Να εξοικειωθούν με το μυθολογικό περιβάλλον των τραγωδιών.
- Να γνωρίσουν ήρωες και ηρωίδες των τραγωδιών και τους ανθρώπινους χαρακτήρες που ενσαρκώνουν.

Οι στόχοι που αφορούν τη *Θεατρολογία* μπορεί να είναι:

- Να κατανοήσουν πως η αρχαία θεατρική τέχνη επηρεάζει τη σημερινή.
- Να προσεγγίσουν αισθητικά θεατρικές καλλιτεχνικές δημιουργίες.
- Να διακρίνουν πρόσωπα, τεχνικές και υλικά που συμβάλλουν στην ολότητα της θεατρικής παράστασης.
- Να ασκηθούν σε εικαστικές αποδόσεις που σχετίζονται με παραστάσεις αρχαίου δράματος ή κωμωδίας.

Οι στόχοι που αφορούν την *Πολιτική Αγωγή* μπορεί να είναι:

- Να συνδέσουν τα παιδιά το αρχαίο θέατρο με πολιτικές αξίες όπως ελευθερία, δικαιοσύνη, ειρήνη και δημοκρατία.
- Να ανακαλύψουν τον παιδευτικό ρόλο της τραγωδίας στους αρχαίους πολίτες.

Οι στόχοι που αφορούν τα *Μαθηματικά* μπορεί να είναι:

- Να οργανώσουν και να παρουσιάσουν τα παιδιά ερευνητικά δεδομένα.
- Να εντοπίσουν σχήματα και γραμμές που χαρακτηρίζουν τη μορφή του αρχαίου θεάτρου.
- Να συσχετίσουν δεδομένα και να δημιουργήσουν σύνθετα προβλήματα (ορθά και αντίστροφα).

Κατά τη *δεύτερη φάση*, γίνεται ενδοομαδικός προγραμματισμός, καθορίζονται διαδικασίες και κατανέμονται οι δραστηριότητες (επιλογή και μελέτη σχετικών κειμένων, συζήτηση, συμπλήρωση φύλλων εργασίας, δημιουργία ερωτηματολογίων, σύνθεση κειμένων, επισκέψεις και παρατηρήσεις σε μουσεία και αρχαία θέατρα, επικοινωνία και συνεντεύξεις με αρχαιολόγους - ανθρώπους του θεάτρου - συγγραφείς - φωτογράφους - αρχιτέκτονες, χειροκαστευτές, ζωγραφική, θεατρική σκηνογραφία κτλ.), καθώς επίσης αναλαμβάνει

νονται ρόλοι από τα μέλη της ομάδας (όπως συντονιστή, υπεύθυνου επικοινωνίας, φωτογράφου, γραμματέα κ.ά.).

Κατά την τρίτη φάση, οι ομάδες με τις υποομάδες τους υλοποιούν τις προγραμματισμένες δραστηριότητες με διαλείμματα ανατροφοδότησης και συντονιστικές συνεδριάσεις της ομάδας. Το έργο της ομάδας συντίθεται και γίνεται αντικείμενο σταδιακής επιμέλειας.

Στο συγκεκριμένο σχέδιο εργασίας αναφέρονται ενδεικτικά δραστηριότητες για κάθε θεματική περιοχή. Ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να δημιουργήσει με τις ιδέες των παιδιών ανάλογες δραστηριότητες για τις επιμέρους περιοχές της κάθε θεματικής ενότητας.

Στη θεματική ενότητα *Αρχιτεκτονική*, τα παιδιά της ομάδας:

- Συγκεντρώνουν πληροφορίες για τη μορφή και τη δομή του αρχαίου θεάτρου:
 1. με βάση σχετικά βιβλία που διαθέτουν φωτογραφική παρουσίαση του θέματος αλλά και παραθέτουν σχέδια αναπαράστασης του αρχαίου θεάτρου.
 2. με βάση δική τους φωτογράφιση που θα γίνει μετά από επίσκεψη της ομάδας σε αρχαίο θέατρο της περιοχής.Πρέπει να δοθεί προσοχή στην κατανόηση και καταγραφή των διαστάσεων του έργου, ώστε να είναι σαφής η αντίληψη του μεγέθους του, αλλά και των επιμέρους αναλογιών μεταξύ των μερών του.
- Συζητούν τις πληροφορίες που συγκέντρωσαν και ανταλλάσσουν απόψεις πάνω:
 1. στη γενική μορφή του κτιρίου του αρχαίου θεάτρου.
 2. στη γενική δομή του σε σχέση με τα κτιριακά μέρη του.
 3. στην ένταξή του στο φυσικό περιβάλλον, τόσο μορφολογικά όσο και δομικά.
- Αναλαμβάνουν σε τρεις υποομάδες τη σχεδίαση των τριών μερών του:
 1. της σκηνής του, που αποτελούσε το μέρος που χρησιμοποιούσε ο θίασος.
 2. της ορχήστρας του που αποτελούσε το μέρος που διαδραματιζόταν το θεατρικό έργο.
 3. του κοίλου του ή των κερκίδων του που αποτελούσε το μέρος που κάθονταν οι θεατές.
- Συζητούν το αποτέλεσμα και ανταλλάσσουν απόψεις για το πώς θα μπορούσαν να μετατρέψουν το επίπεδο σχέδιο σε στερεό, δηλαδή, σε πρόπλασμα. Αυτή η φάση απαιτεί:
 1. να φτιάξουν τη σκηνή με τοίχους και ανοίγματα (πόρτες, παράθυρα),

- χρησιμοποιώντας σχέδια αναπαράστασης από τα βιβλία.
2. να φτιάξουν την ορχήστρα ζωγραφίζοντας πάνω της το πλακόστρωτο κατά τη δική τους φαντασία.
 3. να φτιάξουν τις κερκίδες των θεατών, κόβοντας με ψαλίδι ή κοπίδι το χαρτόνι και θέτοντας μερικά τη μια πάνω στην άλλη, έτσι ώστε να παρουσιάσουν εικόνα κλιμακωτής κυκλικής κατασκευής.
 - Συγκρίνουν το αρχαίο θέατρο, υπό τη μορφή που το έχουν κατανοήσει κατασκευάζοντάς το, με το σύγχρονο θέατρο, έτσι όπως το γνωρίζουν από τις γνώσεις τους ή τις εμπειρίες τους. Αυτό σημαίνει:
 1. την αντίστοιχη σχεδίαση ενός σύγχρονου θεάτρου σε απλή επίπεδη μορφή, αλλά και στην ίδια κλίμακα, ώστε να διευκολύνεται η σύγκριση των μεγεθών (μέγεθος σκηνης, χωρητικότητα θεατών κτλ.).
 2. την αναλυτική σύγκριση των μερών του ενός και του άλλου.
 3. την καταγραφή των συμπερασμάτων από την αναλυτική σύγκριση που πρέπει να επικεντρώνεται στα γενικά χαρακτηριστικά και τις διαφορές τους.

Στη θεματική ενότητα *Ιστορία-Αρχαιολογία*, τα παιδιά της ομάδας μπορούν:

- να συγκεντρώσουν από βιβλία, άρθρα, αφιερώματα σε περιοδικά και εφημερίδες ιστορικά στοιχεία για τα αρχαία ελληνικά θέατρα (όπως χρόνος και τόποι εμφάνισης του αρχαίου θεάτρου, ρόλος του θεάτρου στην καθημερινή ζωή των αρχαίων της κλασικής περιόδου, αρχαιολογικά ευρήματα που σχετίζονται με το θέατρο κ.ά.).
- να συλλέξουν φωτογραφίες από βιβλία, περιοδικά αλλά και εικόνες από το διαδίκτυο για αγγεία με απεικονίσεις σκηνών από αρχαίες ελληνικές τραγωδίες και κωμωδίες τις οποίες και καταγράφουν.
- να αναζητήσουν άλλα αρχαιολογικά ευρήματα σχετικά με το αρχαίο ελληνικό θέατρο, όπως αρχαίες μάσκες (προσωπεία), χαρακτήρες - τύπους του αρχαίου θεάτρου και να συζητήσουν για τη θέση τους στο θέατρο.
- να καταγράψουν τις καινούριες λέξεις που βρήκαν στην αναζήτηση των ιστορικών και αρχαιολογικών τους στοιχείων και να δημιουργήσουν ένα μικρό ιστορικό θεατρολογικό λεξικό.
- να διαμορφώσουν κατάλληλο ερωτηματολόγιο για να πάρουν συνέντευξη από αρχαιολόγο, ώστε να πληροφορηθούν για τη σημασία των ευρημάτων στην αρχαιολογική ανασκαφή.
- να οργανώσουν την επίσκεψή τους σε μουσείο και να χρησιμοποιήσουν τις γνώσεις και τις πληροφορίες που στις προηγούμενες δραστηριότητες απέκτησαν ώστε:

1. να φτιάξουν πίνακα καταγραφής των αρχαιολογικών ευρημάτων που σχετίζονται με το αρχαίο ελληνικό θέατρο.
2. να καταγράψουν και να ζωγραφίσουν διάφορες παραστάσεις αγγείων με σκηνές τραγωδιών και μάσκες θεάτρου.
3. να συλλέξουν υλικό από φωτογραφίες και slides που το μουσείο διαθέτει.
 - να συζητήσουν μετά την επίσκεψη στο μουσείο για τα νέα δεδομένα της ιστορικής και αρχαιολογικής τους έρευνας πάνω στα ευρήματα που σχετίζονται με τα αρχαία ελληνικά θέατρα και να:
 1. εμπλουτίσουν με νέο υλικό το «μικρό μουσείο» της τάξης.
 2. δραματοποιήσουν τις σχετικές παραστάσεις των αγγείων.
 3. δημιουργήσουν ένα λεύκωμα των αγγείων, προσωπειών, τύπων θεάτρου και κερμάτων (οβολών) - εισιτηρίων θεάτρου.

Στη θεματική ενότητα *Γεωγραφία*, τα παιδιά μπορούν:

- Να καταγράψουν τις ελληνικές πόλεις που διαθέτουν θέατρα και να καταρτίσουν ένα γενικό χάρτη όλης της αρχαίας ελληνικής επικράτειας και των θεάτρων της με βάση τα παρακάτω επιμέρους βήματα:
 1. την εξεύρεση ή σχεδίαση ενός γενικού χάρτη της αρχαίας ελληνικής επικράτειας.
 2. τον διαχωρισμό του σε τέσσερις ζώνες με χρήση τεσσάρων διαφορετικών χρωμάτων που να διαχωρίζουν την ελληνική επικράτεια σε τέσσερις περιοχές:
 - της κύριας Ελλάδας με βάση τα σημερινά της σύνορα
 - της Κύπρου
 - της περιοχής της Μικράς Ασίας που περιελάμβανε τις ελληνικές πόλεις
 - την περιοχή της Σικελίας και της Κάτω Ιταλίας που είχαν τις ελληνικές αποικίες.
 3. τον εντοπισμό των πόλεων που διέθεταν θέατρα με τη χρήση έγχρωμων ευδιάκριτων καρφίτσων που να σημαίνουν στο χάρτη τη θέση τους.
 - Να φτιαχτούν, με βάση αυτό το χάρτη, τέσσερα επιμέρους λευκώματα, ένα για την κάθε περιοχή που προαναφέρεται, μέσα στα οποία θα ταξινομούνται:
 1. μία έως δύο χαρακτηριστικές φωτογραφίες του κάθε αρχαίου θεάτρου.
 2. ένα σχέδιο αναπαράστασής του, εφόσον υπάρχει και μπορεί να βρεθεί.
 3. ένα μικρό κείμενο με αναφορά στα μορφολογικά και ιστορικά χαρακτηριστικά του.
 4. ένα μικρό κείμενο με αναφορά στην πόλη στην οποία ανήκε.
- Πολύτιμο οδηγό για την κατασκευή αυτών των λευκωμάτων μπορεί να α-

ποτελέσουν τα λευκώματα που ήδη κυκλοφορούν και αναφέρονται στη βιβλιογραφία.

- Να γίνουν σχέδια και ζωγραφιές αρχαίων θεάτρων που να αναδεικνύουν την αρμονική τους σχέση με το φυσικό περιβάλλον.

Στη θεματική ενότητα *Μαθηματικά*, τα παιδιά μπορούν:

- Να εξοικειωθούν με τη γεωμετρία και τη στερεομετρία του αρχαίου ελληνικού θεάτρου με τους εξής τρόπους:
 - α) Να κατανοήσουν τη γεωμετρική μορφή του κτίσματος ως ένα σύνολο κυκλικών και ευθύγραμμων σχημάτων.
 - β) Να συζητήσουν το τρόπο σχεδίασης πάνω σε ένα επίπεδο ενός αρχαίου θεάτρου και να καταγράψουν τα απαραίτητα σχεδιαστικά όργανα.
 - γ) Να σχεδιάσουν ένα αρχαίο θέατρο με την εξής σειρά:
 1. Σχεδίαση της κυκλικής ορχήστρας των ηθοποιών (κύκλος).
 2. Σχεδίαση των ομόκεντρων κερκίδων των θεατών (κυκλικά τμήματα, τόξα).
 3. Σχεδίαση των εξακτινούμενων βαθμίδων πρόσβασης στις κερκίδες (ευθείες).
 4. Διάκριση των διαζωμάτων που περιβάλλονται μεταξύ των βαθμίδων (εμβάδα).
 5. Σχεδίαση της σκηνής που εφάπτεται στην ορχήστρα (ορθογωνικό σχήμα). Ως υπόδειγμα μπορεί να χρησιμοποιηθεί το αρχαίο θέατρο της Επιδαύρου.
 - δ) Να εξακριβώσουν τη στερεομετρική μορφή του θεάτρου (κώλουρος κώνος), κάνοντας χρήση του προπλάσματος που κατασκεύασαν στην θεματική ενότητα Αρχιτεκτονική.
- Να επινοήσουν προβλήματα αριθμητικής σχετικά με τα παρακάτω στοιχεία του θεάτρου.
 - α) Εμβαδόν και περίμετρος ορχήστρας.
 - β) Αριθμός κερκίδων και μήκος περιμέτρου κάθε κερκίδας.
 - γ) Αριθμός θεατών 1^{ης}, 2^{ης}, 3^{ης} και επόμενων κερκίδων, αριθμός θεατών του κάθε διαζώματος και συνολικός των θεατών του θεάτρου.
- Να πειραματιστούν ως προς την ακουστική του αρχαίου θεάτρου με βάση τους εξής τρόπους:
 - α) Επίσκεψη σε τοπικό θέατρο που διατηρείται σε καλή κατάσταση.
 - β) Οργάνωση του πειράματος με όργανα παραγωγής ήχου που θα εγκατασταθούν στο κέντρο της ορχήστρας και όργανα καταγραφής ήχου που θα εγκατασταθούν στις κερκίδες (π.χ. διαπασών και μαγνητόφωνο).

γ) Καταγραφή των αποτελεσμάτων και εξαγωγή συμπερασμάτων.

Τα πειράματα ακουστικής προϋποθέτουν απόλυτη ησυχία και κατάλληλες καιρικές συνθήκες.

Στη θεματική ενότητα *Θεατρολογία*, τα παιδιά της ομάδας:

- Συγκεντρώνουν πληροφορίες από σύγχρονες παραστάσεις αρχαίας ελληνικής τραγωδίας ή κωμωδίας για τους συντελεστές μιας παράστασης και φτιάχνουν ένα μικρό λεύκωμα με τα επαγγέλματα του θεάτρου.
- Επιλέγουν μια τραγωδία ή κωμωδία και καταγράφουν τους ρόλους των ηθοποιών, φτιάχνοντας πίνακα κατανομής των ρόλων.
- Φτιάχνουν μια ζωγραφιά για τον κάθε ηθοποιό προσέχοντας:
 - α) Τη φορεσιά του (σχέδια, χρώματα, σχήματα).
 - β) Τη μάσκα που φοράει και που πρέπει να αντιστοιχεί στο ρόλο και το χαρακτήρα του.
- Φτιάχνουν μια ζωγραφιά για το σκηνικό ή τα σκηνικά μέσα στα οποία διαδραματίζεται η τραγωδία και η κωμωδία, προσέχοντας:
 - α) Να αποδίδεται το ύφος της εποχής που διαδραματίζεται η υπόθεση.
 - β) Να αποδίδεται το πνεύμα του έργου.
- Συγκεντρώνουν τις ζωγραφιές τους και φτιάχνουν λευκώματα: ένα με τύπους ενδυμάτων, ένα με τύπους μασκών και ένα με τύπους σκηνικών.

Πληροφορίες για τις μάσκες και τα ενδύματα μπορούν να πάρουν από τα βιβλία και τα λευκώματα που κυκλοφορούν, όπως και από τις παραστάσεις των αγγειογραφιών ή τη συλλογή των μουσείων.

- Κατασκευάζουν μάσκες και ενδύματα και επινοούν σκηνικά προκειμένου να ανεβάσουν μια μικρή διασκευή τραγωδίας ή κωμωδίας στο τέλος της σχολικής χρονιάς με συνεργασία όλων των ομάδων.
- Επιλέγουν μουσικά κομμάτια για τη μουσική επένδυση της θεατρικής τους παράστασης.

Στη θεματική ενότητα *Θρησκεία - Μυθολογία*, τα παιδιά της ομάδας:

- Συσχετίζουν τα αρχαία θέατρα με άλλους ιερούς τόπους ως εξής:
 - α) Επιλέγουν τόπους αρχαίων θεάτρων που συνδυάζονται με άλλες αρχαίες εγκαταστάσεις (ναούς, μαντεία, θεραπευτήρια, βωμούς, γυμναστήρια κτλ.) και πληροφορούνται για τη σχέση τους από ιστορικές και αρχαιολογικές πηγές.

- β) Οργανώνουν επίσκεψη σε έναν ιερό τόπο κοντά στην περιοχή τους.
- γ) Καταγράφουν και φωτογραφίζουν τα είδη των διάφορων εγκαταστάσεων.
- Πληροφορούνται για τους θεατρικούς μύθους από παιδικές διασκευές των αρχαίων θεατρικών έργων, όπως και για τους ήρωες και τις ηρωίδες που συμμετέχουν σε αυτούς.
 - Καταγράφουν τους χαρακτήρες των ηρώων και των ηρωίδων και απαριθμούν τις αρετές τους ή τις κακές πλευρές του χαρακτήρα τους.
 - Αποδίδουν με ζωγραφικά σχέδια βασικούς χαρακτήρες και φτιάχνουν ένα λεύκωμα με τις ζωγραφιές τους.

Στη θεματική ενότητα *Πολιτική*, τα παιδιά της ομάδας:

- Διαλέγουν μία ή δύο χαρακτηριστικές τραγωδίες και κωμωδίες από τον καθένα από τους τέσσερις κλασικούς συγγραφείς της αρχαιότητας και συζητούν τις αξίες που προβάλλονται σχετικά με την ελευθερία, τη δικαιοσύνη, την ειρήνη και τη δημοκρατία.
- Καταγράφουν μικρά αποσπάσματα από αυτές τις τραγωδίες και κωμωδίες, στα οποία αναφέρονται αυτές οι αξίες και συζητούν το δίδαγμα τους.
- Πληροφορούνται για τη θέση του θεάτρου στη ζωή της πόλης και κάνουν σκέψεις για την παιδευτική επίδρασή του στο ήθος των πολιτών.

Στη θεματική ενότητα *Λογοτεχνία*, τα παιδιά της ομάδας:

- Πληροφορούνται για τα δύο βασικά είδη της θεατρικής λογοτεχνίας: την τραγωδία και την κωμωδία, καθώς και για τους βασικούς τραγωδούς και κωμωδούς της αρχαιότητας.
- Κάνουν έναν πίνακα των βασικών έργων κατά συγγραφέα, ακολουθώντας τη χρονολογική σειρά με την οποία παρουσιάστηκαν τα έργα τους.
- Συζητούν και διατυπώνουν τη γνώμη τους για τη διαφορά μεταξύ τραγωδίας και κωμωδίας, συσχετίζοντάς την με τον ανθρώπινο συναισθηματικό κόσμο. Π.χ. τη λύπη και τη χαρά, το κλάμα και το γέλιο, το σοβαρό και το αστείο.
- Επιλέγουν να ασχοληθούν με το περιεχόμενο και τα διδάγματα μιας τραγωδίας από τον Αισχύλο, μιας από το Σοφοκλή και μιας από τον Ευριπίδη, καθώς και μιας κωμωδίας από τον Αριστοφάνη.
- Φτιάχνουν ανθολόγιο με αρχαία ρητά επιλεγμένα από τις αρχαίες τραγωδίες και κωμωδίες και το συμπληρώνουν με σύντομο βιογραφικό σημείωμα για τους τέσσερις κλασικούς θεατρικούς συγγραφείς.

Κατά την *τέταρτη φάση*, παρουσιάζεται συλλογικά το έργο των ομάδων. Η σύνθεση του έργου οδηγεί σε ενδοομαδικές και διομαδικές αξιολογήσεις και αναδεικνύει τη σπουδαιότητα της συλλογικής εργασίας.

Πηγές

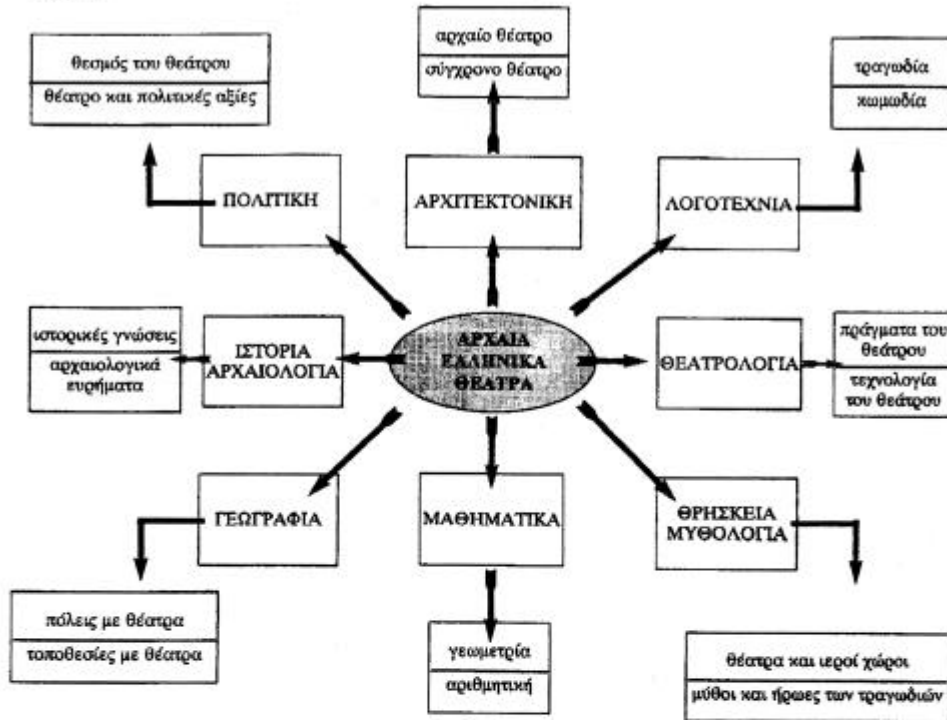
- Baldry, H. (1992). *Το τραγικό θέατρο στην Αρχαία Ελλάδα*. Αθήνα: Καραδαμίτσα.
- May, R., & Λιγνάδη, Τ. (μετάφραση - προσαρμογή, προσθήκες) (1985). *Παιδικός οδηγός για γνωριμία με το θέατρο*. Αθήνα: Διάγραμμα.
- Αποστολίδη, Κ. (διασκευή - κείμενα), & Ακοκαλίδη, Γ. (2000). *Οι κωμωδίες του Αριστοφάνη σε Κόμικς - Όρνιθες*. Αθήνα: Μέδουσα Σέλας Εκδοτική.
- Καραλέξης, Σ. (2001). *Αρχαία ρητά: από τους σπουδαιότερους φιλοσόφους, συγγραφείς και ποιητές*. Αθήνα: Finatec A.E.
- Μάξιμος, Π. (φωτογραφίες), Σπαθάρη, Ε., & Αργυροκάστρου - Χατζή, Α. (κείμενα) (1998). *Αρχαία Ελληνικά Θέατρα*. Αθήνα: Τσιβερωίτης, Κ. Ε.Π.Ε.
- Μικέλ Π. (κείμενα), & Προμπστ Π. (εικόνες), & Θεοδωράκη, Δ. (μτφ.). *Η ιδιωτική ζωή των ανθρώπων στην Αρχαία Ελλάδα*. Αθήνα: Κέδρος.
- Μποσνάκης, Δ., & Γκαγκίτζης, Δ. (κείμενα), Lange, J., & Στεφώση, Μ. (φωτογραφίες). *Αρχαία θέατρα...θέατρα θέας άξια...* Εκδόσεις: Ίτανος.
- Ντεκάστρο, Μ. *Αρχαιολογία. Ένα ταξίδι στο παρελθόν - οδηγός για παιδιά*. Αθήνα: Κέδρος.
- Παπαθανασίου, Α., & Μπασκλαβάνη, Ο. (2001). *Θεατροπαιχνίδια*. Αθήνα: Κέδρος.
- Ποταμίτης, Δ. *Ιστορίες του παππού Αριστοφάνη*. Αθήνα: Ντουντούμη.
- Τσάμης, Γ., & Λεμπέση, Μ. (2002). *Αρχαίο Ελληνικό Θέατρο για Παιδιά*. Αθήνα: Ελληνοεκδοτική.
- Φωτόπουλος, Δ. (1980). *Μάσκες Θέατρο*. Αθήνα: Καστανιώτης.
- Φωτόπουλος, Δ. (1987). *Σκηνογραφία στο ελληνικό θέατρο*. Αθήνα: Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος.
- Φωτόπουλος, Δ. (1995). *Σκηνικά κοστούμια 2*. Αθήνα: Καστανιώτης.
- Χατζή, Γ. (2001). *Αττική - οδηγός για παιδιά*. Αθήνα: Κέδρος.

Βιβλιογραφία

- Freu, K. (1998). *Η «Μέθοδος Project»-Μια μορφή συλλογικής εργασίας στο σχολείο ως θεωρία και πράξη*. (μτφ. Κ. Μάλλιου). Θεσσαλονίκη: Κυριακίδη.

- Gardner, H. (1983). *Frames of mind: A theory of multiple intelligence*. New York: Basic Books.
- Lafer, S. & Tchudi, S. (1994). The familiar made curious: A case for hometown interdisciplinary studies. *English Journal*, 83 (1), 14-20.
- Nicholson-Nelson, K. (1998). *Multiple intelligence*. New York: Scholastic Professional Books.
- Ματσαγγούρας, Η. (2000). *Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και μάθηση*. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Project Approach <http://www.projext-approach.com/foundation/ekwg.htm>
- Χρυσανθίδης, Κ. (1994). *Βιωματική-Επικοινωνιακή Διδασκαλία Η εισαγωγή της μεθόδου Project στο σχολείο*. Αθήνα: Gutenberg.

Παράρτημα
Σχέδιο 1

Πίνακας 1

<p>Αρχιτεκτονική</p> <ul style="list-style-type: none"> • καριακή διαμόρφωση • μέρη του θεάτρου • υλικά κατασκευής • κλασικό θέατρο • ελληνιστικό θέατρο • σύγκριση με σύγχρονο δυτικό θέατρο 	<p>Γεωγραφία</p> <ul style="list-style-type: none"> • πόλεις με θέατρα • τοποθεσίες θεάτρων • θέατρα Ελλάδας • θέατρα Κύπρου • θέατρα Μικράς Ασίας • θέατρα Σικελίας - Κάτω Ιταλίας 	<p>Θεατρολογία</p> <ul style="list-style-type: none"> • θίασος, ηθοποιοί, αοιδοί • σκηνοθεσία, σκηνογραφία • ενδυματολογία, μάσκες • μουσική, χορός
<p>Ιστορία - Αρχαιολογία</p> <ul style="list-style-type: none"> • εμφάνιση του θεάτρου • ιστορικοί περίοδοι • αρχαιολογικά ευρήματα • παραστάσεις αγγείων 	<p>Λογοτεχνία</p> <ul style="list-style-type: none"> • είδη θεατρικής λογοτεχνίας • αρχαίοι έλληνες τραγωδοί και κωμωδοί • έργα που έχουν διασωθεί 	<p>Πολιτική</p> <ul style="list-style-type: none"> • θέατρο και πολιτικές αξίες • θέατρο και ειρήνη • θέατρο και δημοκρατία • θέατρο και καθημερινή ζωή
	<p>Θρησκεία - Μυθολογία</p> <ul style="list-style-type: none"> • θέατρα και ιεροί χώροι • μύθοι των τραγωδιών • ήρωες και ηρωίδες 	<p>Μαθηματικά</p> <ul style="list-style-type: none"> • γεωμετρικά σχήματα • είδη γραμμών • προβλήματα αριθμητικής • ακουστική των θεάτρων